

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Yaratıcı Dramanın Özgürlüğü, Alışkanlıkların Kalıpları ve Bir Uygulama Örneği

Nurhan Tekerek

*Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
nurhant@uludag.edu.tr*

Özet. Oyun ve oynama; insanın varoluşundan bu yana doğasında bulunan bir özelliktir. Başka bir deyişle insanın varoluş nedenlerinden biridir. İnsanda doğal olarak var olan bu ifade aracı tiyatronun da kaynağını oluşturur. Tiyatro, drama oynayan ve seyreden birliktedir. Yaşadığı bir süreç, bir yaşantıdır. Yaratıcı Drama da, insanı var eden yaratıcılık, hayal gücü, toplu katılım, organizasyon, bireysel cesaret gibi öğeleriyle tiyatroyla pek çok noktada buluşur. Temeli doğaçlamaya dayanan bir ifade yöntemi de sayılabilecek Yaratıcı Drama'nın sunduğu fırsatlar ve sağladığı kazanımlar göz önüne alınarak drama etkinliği eğitim-öğretim kurumlarında bir öğrenme-öğretme yöntemi olarak da kullanılmaktadır. Ülkemizde de pek çok eğitim programında zorunlu ya da seçimsel ders olarak yer alan Yaratıcı Drama etkinliklerinin amacına erişebilmesi için, diğer derslerden daha farklı ve özgün bir çalışma yöntemi gerekmektedir. Öğrencinin yaratıcılığını, hayal gücünü, özgür iradesini engelleyen, baskı altında tutan klasik kalıpların dışında bir bakış açısıyla yeni ve motive edici bir yol izlenmelidir. Klasik eğitim sisteminde, kalıplaşmış ve formel bir yapıda gerçekleştirilen Yaratıcı Drama etkinliklerinde Yaratıcı Drama'nın doğasıyla örtüşmeyen pek çok sorunla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar tartışılıp, çözüm yolları araştırılmadığı takdirde Yaratıcı Drama etkinliklerinin amacına ulaştığını söylemek pek de mümkün görünmemektedir. Bu makalede yüksek öğretim kurum-

larında Yaratıcı Drama veya Tiyatro ve Canlandırma dersleri adıyla yer alan etkinliklerde karşılaşılan sorunlar bir uygulama örneğiyle ortaya konulmuştur. Yaratıcı Drama ve Tiyatro-Canlandırma örnek uygulamasının amacı, yöntemi, yaşanan bir dönemlik süreç gerek uygulayıcı-lider, gerek katılımcılar-öğrenciler açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme ışığında denilebilir ki; Yaratıcı Drama etkinliklerinin, amacı doğrultusunda daha verimli bir etkinliğe dönüşebilmesi için bu etkinliklerin; bireyi-öğrenciyi engelleyen klasik kalıpların dışında, kişinin enerjisini ve yaratıcılığını açığa çıkartacak yeni bir anlayışla, uzman, yaratıcı ve donanımlı liderler eşliğinde, uygun mekanlarda, karşılıklı güven, içtenlik ve işbirliği içinde gerçekleştirilmesinde yarar vardır.

Anahtar Kelimeler: Tiyatro, Yaratıcı Drama, Uygulama örneği, Amaç ve Problem.

Abstract. Playing game is human's natural character since his emergence. In other words, it is his reason of existence. Playing game, an expressive tool essentially presented in human, is also the origin of the theatre. Theatre that is a process shared by the player and the audience of the drama, is an experience. Creative drama, with its components such as creativity, imagination, participation of the whole, organisation and individual braveness providing the human existence, shares many similar points with theatre. Creative drama, assumed as an expressive manner based on improvisation, is being used as a method of teaching/learning in schools when its opportunities and accomplishments are taken into account. Activities of creative drama which take place as a must or elective course in the education programmes of our country also, require different working methods than the ones of other courses in order to reach its aims. A new and motivating route should be followed with the approach other than the classical one hindering free will, imagination and creativity of the student, and supressing him. Several problems against the nature of creative drama occur during the activities when they are formally and schematically realized through the approach of the classical education system. It does not seem possible to reach the aims of activities of creative drama if such problems are not totally discussed and solved. In this essay, problems confronted in the activities of courses of creative drama or of theatre-and-animation in the Turkish higher education system have been demonstrated throughout an application example. The aim, method and process of the courses of creative drama and theatre-and-animation have been evaluated from the points of view of the applicator-leader and of the participator-students as well. In the light of this evaluation, it can be said that in order to render activities of

creative drama appropriated to their aims and to make them more effective, such activities should be realized under the guiding of creative, specialist and competent leaders, in appropriate places, through reciprocal trust, sincerity and cooperation, last but not least, with various approaches other than the classical ones hindering the individual/student, such as the ones disclosing the energy and creativity of the individual.

Key Words: Theatre, Creative Drama, Application example, Aim and Problem.

Giriş

İnsanın evrimleşme sürecinde edindiği en önemli becerilerinden biri oyun oynama ve oyun çıkartma eylemidir. Metin And'ın da belirttiği gibi, taklit, dinsel inançlar, haberleşme, eğitimsel, yıldırma, öz-kışkırtma, eğlenme-oynama gibi insanda doğal olarak var olan içtepilerin harmanlanmasıyla insan oyun oynamaya ya da oyun çıkartmaya yönelmiştir.¹ Hayatı, dolayısıyla tiyatroyu da var eden Plerosis (Dolma), Kenosis (Boşalma) döngüsünün arınma ve eğlenme işleviyle iç içe geçmesi de oyun oynama eylemini doğuran bir başka neden olmuştur.² J. Huizinga bütün bu nedenleri insanoglundunda var olan oyun iç güdüsüyle ilişkilendirerek, insan tanımlamalarına "Homo Ludens-Oynayan İnsan" kavramını eklemiştir. İnsanın doğanın düzenini fark etmesi, bu düzeni ölüm ve yaşam savaşımı olarak yorumlaması ve bu savaşıma bir biçimde dahil olması büyü törenlerini getirmiştir.³ İnsan kötü sonuçları önlemenin kendi elinde olduğuna inanmış, büyü yoluyla mevsimlerin dönüşümünü değiştirebileceğini sanmış, böylece "Ritüel" denilen törensel eylemler ortaya çıkmıştır.⁴ Zamanla bu eyleme söz de katılmış ve mitler ortaya çıkmıştır. Bu edimsel ve sözel birliktelik⁵ yeni bir Agon (Çatışma) ve Dromenon (Eylem) diyalektik ilişkisine dönüşerek tragedyaları ve komedyaları oluşturmuştur.

¹ Metin AND, *Tiyatro Kılavuzu*, Milliyet Yayınları, I.B. Temmuz 1973, İstanbul, s: 18...22

² Sevda ŞENER, *Oyundan Düşünceye*, Gündoğan Yayınları, Ankara I.B. 1993, s: 23.

³ Ernst FISCHER, *Sanatın Gerekliği*, Çeviren: Cevat ÇAPAN, Payel Yayınları, 8. B., 1995, s: 37.

⁴ Nurhan KARADAĞ, *Köy Seyirlik Oyunları*, T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978, s: 11.

⁵ Metin AND, *Dionisos ve Anadolu Köylüsü*, Elif Yayınları, 1962, s: 5.

Oyun çıkartma geleneğinden tiyatroya uzanan bu uzun, güç, bir o kadar da renkli sergüzeştin sonucunda ortaya çıkan tiyatro denilen toplu sanat yapıtının en önemli işlevi; gerek yaratım, gerek uygulama, gerek uygulama sonrası süreçte insanda seyretme-düşünme-katılım gibi edimsel aşamaları oluşturmaktadır. Dolayısıyla Drama ve Tiyatroya, amaç ve araç açısından bakıldığında Oynayan-Gerçekleştiren/Seyreden-Kendinde Yeniden Gerçekleştiren bir ilişki söz konusudur. Böylece Drama ya da Tiyatro hem bir kendini ifade biçimi, hem de bir öğrenme ve eğlenme yöntemi olarak bir yaşantı sunar oyuncusuna ve seyircisine. Drama en genel anlamda soyut-somut, düş-gerçek, var olan-yeniden yaratılan, pratik-teorik, öz-biçim diyalektik ilişkisi bağlamında bir dramatik an ya da durumu yeniden kurgulayarak aktarır. Dramanın bu özellikleri, didaktik olandan uzak, çok daha boyutlu, derinlikli, ayrıntılı ve duyarlı bir yol aralar insana.

Bu çerçeveden Yaratıcı Drama'ya bakıldığında Drama'yla pek çok ortak özelliğinin var olduğu söylenebilir. Temeli doğaçlamaya dayanan Yaratıcı Drama da, birlikte ve anında kotarılan bir yaşantı sunar insana. Bu anlamda bir kendini ifade yöntemidir. İnsanı var eden yaratıcılık, hayal gücü, toplu katılım, öz güven sağlama ve özgün kişilik oluşturmaya katkı, bireysel cesaret gibi pek çok kazanım sunan Yaratıcı Drama bu yüzden günümüzde, aynı zamanda bir öğretim yöntemi olarak da kullanılmaktadır.

Yaratıcı Drama'nın Özgürlüğü- Alışkanlıkların Kalıpları

Mccaslin; Tiyatro, Drama ve Yaratıcı Drama ilişkisini irdelerken dramayı, öğrenme için büyük potansiyel taşıyan ve uygulaması zor olmayan bir sanat olarak niteler ve eğitimin amaçlarıyla yaratıcı dramanın amaçlarının pek çok noktada buluştuğunu belirtir. Adelphi Üniversitesi- Yaratıcı Sanatlar Çocuk Merkezi eski yöneticisi Julie Thompson'ın söylediklerine atıfta bulunarak; Yaratıcı Drama'nın kalıplaştırılmayacağını, dramanın bir nehir gibi sürekli devinen bağlantılar kurduğunu, etki-tepki yoluyla girişim ve karşılığı düşünme ve duyumsama, insanlar, fikirler ve hatta yüzyıllar arasındaki ilişkileri birbirine bağladığını ifade eder.⁶ Özetle Yaratıcı Drama'ya, bireyin öz güven kazanmasında ve kendini var etmesinde işlevsel olan, somuttan soyuta, ya da soyuttan somuta ilerleyen süreçte yaratıcılık, düş gücü, kolektivizm, organizasyon, empati, iç disiplin, özgürlük ve saygı gibi insani değerleri geliştirerek önemli katkılar sağlayan bir yaşantıdır denilebilir.

⁶ Nellie McCASLIN, *Okulda Yaratıcı Drama*, Çeviren: Nurhan TEKEREK, 1990 by Longman, A Division of Addison Wesley Publishing, Co. Inc., New York.

Beynin her iki yarı küresinin de kullanılmasını sağlayarak tümel öğrenme açısından avantajlı bir yol sunan Yaratıcı Drama, insanları anlama becerisi diye özetlenebilecek “kişilerarası zeka”, özbilincin oluşumuna katkıda bulunan “kişisel zeka”, empati, ilişkileri yürütebilme, duyguları yönetebilme becerisini de içine alan “duygusal zeka”nın gelişimini de sağlar.⁷

19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak çocuğu merkeze alan bir eğitimin ilk adımları atılır. Eğitimde boş bir konserve kutusu süreciyle çiçek açan tohum süreci arasındaki mücadelenin baş aktörüdür Yaratıcı Drama.⁸ Çünkü yaratıcı drama bireye, birey özelliğini yitirmeden ortaklaşa bir yaşantı sağlar. Ancak bu ortak yaşantıda öykünme değil, rollere, durumlara, sorunlara ve deneyimlere uzaktan bakma vardır. Bu uzak açıdan bakış, özdeşleşimin tersine eleştirel olma özelliğini kazandırır bireye. Bu bakış açısını edinmenin ön koşulu da kişinin kendini tanıması ve kalıplardan sıyrılması anlamına gelmektedir. Tam da bu noktada yaratıcılık, düş gücü ve özgürce ifade etme ya da dışa vurma devreye girer. Kuşkusuz bir lider eşliğinde ortaklaşa oluşturulan güvenli ve içten bir ortam, bir başka olmazsa olmaz koşuludur yaratıcı drama etkinliklerinin.

Dolayısıyla eğitimde Yaratıcı Drama’dan yararlanmak isteniyorsa yukarıda sözü edilen ön koşullar sağlanmalıdır. Yani; katılımcıların güvenini kazanmış, insana saygı duyan, değer veren, gözlem gücü ve sezgileri gelişmiş, pratik zekasını kullanabilen, enerjisi yüksek, araştırmaya inanan, sabırlı ve sorumluluk duygusuna sahip, adil, duyarlı, sosyal-kültürel-sanatsal yaşamın içinde, deneyim ve birikim sahibi bir lider, gerek psikolojik, gerek fiziksel yapı açısından dramaya uygun, klasik derslik düzeninden farklı bir mekan, yalnızca yaratıcı drama çalışmalarında değil, aileden okula kişinin kendini rahatlıkla ifade edebildiği, eleştiri-öz eleştiri kavramlarının empati duygusu ihmal edilmeden hayata geçirilebildiği bir eğitim sistemi. Araştırmak, eleştirerek ve özgürce deneyimini, birikimini, duyumsadıklarını ve düşündüklerini “saçma-yanlış-eksik” korkusuna kapılmadan ifade edebilecek nitelikte grup üyeleri ya da bir başka deyişle öğrenciler. Çünkü eğitim sistemi ve toplumsal yaşam bir bütündür. Eğer birey kendini ailesinde, okulda, diğer derslerde, işyerinde, ilişkilerinde ifade edemiyorsa, ya da klişelerle-bildik-alışılmış-aynılaşmış- biçimde, ifade ediyor(muş) gibi davranıyorsa,

⁷ Prof. Dr. İnci SAN, *Beynin, Devrim, Tümel Öğrenme ve Drama*, Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Bildirileri, Yayına Hazırlayan: Naci ASLAN, Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları, 2003, Ankara, s: 41...43.

⁸ Prof. Dr. İnci SAN, *Eğitimde Yaratıcı Drama*, Ankara’da Yaratıcı Drama, Türk Alman Kültür İşbirliği Kurulu, Haziran 1990, Ankara, s: 77-78.

salt Yaratıcı Drama'nın o kişiye ya da öğrenciye bir takım kazanımlar sağlama-
ması pek mümkün görünmemektedir.

Bir Uygulama Örneği

Uludağ Üniversitesi-Eğitim Fakültesi İlk Öğretim ve Türkçe Eğitimi Bölüm-
lerinde de yukarıdaki düşüncelerden hareketle, 2005-2006 Eğitim-Öğretim
yılı'nın Güz Dönemi'nde, sorumlu olduğum Yaratıcı Drama dersleri için 14
haftalık bir program oluşturulmuştur. Türkçe Eğitimi Bölümü programında
"Tiyatro ve Canlandırma", İlk Öğretim Bölümü programında "Yaratıcı
Drama" adıyla yalnızca 8. Dönem-Güz döneminde, iki saat teorik, iki saat
uygulama olmak üzere 4 saat yer alan derslerde; çoğunlukla öğrencinin yaratıcı
drama, drama, tiyatro, canlandırma, okuma gibi edimlere yabancı olduğu
gözlenmiş ve bu gözlemden yola çıkılarak Tiyatro, Drama ve Yaratıcı
Drama'nın ne olduğunu, amacını, öğelerini, kazandırdıklarını ve kullanım
alanlarını içeren çeşitli teorik bilgilerle Yaratıcı Drama etkinliklerinin alt
yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Öncelikle bir dönemlik Yaratıcı Drama veya Tiyatro ve Canlandırma ders-
lerinde amaç ne olmalıdır sorusu hareket noktası olmuştur. Ancak bu amaç
saptanırken; gerek Yaratıcı Drama, gerekse Tiyatro ve Canlandırma dersle-
rinin tüm Eğitim Fakültelerinde olduğu gibi, kalıplaşmış bir sosyal yaşam ve
eğitim sisteminden üniversitelere gelen, kültür ve sanat konusunda hiçbir
deneyimi ve birikimi olmayan öğrencilere yalnızca bir dönem ve de –
öğrencinin vizeler, finaller, mezuniyet, KPSS, LESS ve öğretmenlik sınavları
gibi kaygıları doruk noktada yaşadığı- son sınıfta yer almasının lidere ya da
yönlendiriciye bir takım güçlükler yaşattığı gerçeği de belirtilmesi gereken
bir husustur.

Belki de "Yaratıcı Drama Etkinlikleri" adıyla, diğer derslerden daha farklı
bir sistematığı olması gereken ve fakat "Yaratıcı Drama" ya da "Tiyatro ve
Canlandırma" dersleri adıyla programda yer alan ve öğrenciler tarafından da,
başlangıçta yalnızca "klasik bir ders" olarak algılanan, ancak süreç içinde
gerçekten bir ifade aracı olarak değerlendirilen bu dersin amacı şöyle
belirlenmiştir:

Yaratıcı Drama'nın ya da Canlandırma'nın iki farklı boyutu vardır. Başka bir
deyişle Yaratıcı Drama ve Tiyatro-Canlandırma ya amaçtır, ya araçtır. Yani
bu alan, ya bireyin yaratıcılığını, hayalgücünü, gözlem becerisini, birikimini
harekete geçirerek öz güven kazanmasına ve böylece daha özgün üretimlerle
kendini ifade etmesine yardımcı olmakta ya da bir problemi çözmeye araç

olarak kullanılmakta, dolayısıyla bir öğretim metodu olarak da eğitim programında yer almaktadır.

“Yaratıcı Drama” dersi amaçlandığı üzere, öğrencinin öğrenme ve yaratma yetisini baskı altında tutan faktörleri ortadan kaldırmaya, dramının ve tiyatronun gerektirdiği değerleri ve kazanımları oluşturmaya yönelik bir dizi teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığıyla, öğrencide potansiyel olarak var olan yaratıcılık, hayal gücü, işbirliği, organizasyon (düzenleme-sıralama) yetilerini harekete geçirme ve bunları belli bir disiplin içinde gerçekleştirme, bir sonraki aşamada öğrenciyi “üretme” yöneltme, başka bir deyişle dramatizasyon ve tiyatroya dönüştürmeye hazırlama bağlamında planlanmıştır. Bağımsız üretim sürecine geçebilmek için mutlaka birden fazla dönemde yer almalıdır. Çünkü tiyatro ve canlandırma yapmanın önkoşulları işbirliği, organizasyon, yaratıcı enerji, hayal gücü zenginliği ve kuşkusuz kişinin önce kendini, sonra karşısındakini ve çevresini tanimasından, özetle “farkında” olmasından, en önemlisi de “empati kurma” becerisinden geçmektedir. Bu önkoşullar yerine getirilmeden bir tiyatro çalışmasına girişmek, tiyatro eylemini can sıkıcı hale getirdiği gibi, bireyi de tedirgin bir konuma getirir. Tedirginlik ve gerginlik de bireyin üretimini engelleyen temel unsurlardandır. Bu kazanımları ve değerleri elde eden öğretmen adayı gelecekteki meslek yaşamında “oyun, oynama ya da oyun aracılığıyla öğrenme ve öğretme” bilinciyle öğrencisiyle de daha rahat bir iletişim kuracak ve onların başarı grafiğini yükseltmek için yaratıcılığını kullanarak tiyatrodan ve dramadan her anlamda yararlanacaktır.

Bu amaç doğrultusunda bir dönemlik müfredat oluşturulmuş, teorik alanda Yaratıcı Drama, Tiyatro, Çocuk Tiyatrosu, Dramatizasyon, Eğitimde Drama, Rol Oyunları, Psiko Drama gibi türlerin ne olduğu, aralarındaki farklar, Tiyatro ve Dramın tarihi, Dramatik Çatışma ve 5N 1K (Ne, Nerede, Nasıl, Ne zaman, Niçin ve Kim) Kuralı, Yaratıcı Drama’nın önemi, sunduğu fırsatlar, bireye ya da öğrenciye kazandırdıkları, öğeleri, ülkemizdeki ve dünyadaki uygulamaları, Baltacıoğlu, Boal ve İmge Tiyatrosu-Forum Tiyatro gibi konuları içeren çeşitli makalelerle öncelikle etkinliklerin alt yapısını oluşturmaya yönelik bilgilendirme ve tartışma yolu izlenirken, bir yandan da ısınma-rahatlama, çeşitli oyunlar, gözlem-dikkat-konsantrasyona yönelik etüdler, öykü oluşturma ya da problem çözmeye yönelik çalışmalar, Augusto Boal’in İmge Tiyatrosu ve Forum Tiyatrosu’na ilişkin çeşitli egzersizler, Spolin ve diğer tiyatro yönetmenlerinin doğaçlamalarından seçilen etkinliklerden örneklerin oluşturduğu bir uygulama programı oluşturulmuş ve 14 haftaya göre sistematik hale getirilmiştir. Oluşturulan bu sistematik, gerek İlk Öğretim Bölümü’nden 3 ayrı şube ve Türkçe Eğitimi Bölümü’nden 2 ayrı şubedeki öğrencilerin sınıf psikolojilerine, koşullarına,

alışkanlıklarına, deneyim ve birikimlerine göre olabildiğince esnek tutulmuştur. Ancak oluşturulan bu programın sıkıştırılmış(compact) bir program olduğunu ve bir dönemlik Yaratıcı Drama ve Tiyatro-Canlandırma derslerinin yeterli olmadığını bir kez daha vurgulamalıyım.

Ayrıca diğer dersler için geçerli olan formel-alışılmış vize ve final sınavlarının tüm atmosferiyle Yaratıcı Drama derslerinin –adına sınav mı denilmeli tartışılır!- sınama yöntemiyle örtüşmediğini de belirtmeliyim. Kuşkusuz zaman zaman etkinliklerden, belki sınama biçiminde bir sonuç alınıp, uygulayanlar, izleyenler ve lider arasında eleştirel bir değerlendirme toplantısı yapılmalıdır. Çünkü böyle bir değerlendirme yapılmadığı takdirde yapılan etkinliklerin öğrenciler açısından salt vakit geçirme, ya da anlamsız bir eğlence olarak algılanma riski de söz konusudur. Ancak Yaratıcı Drama'nın, diğer derslerde yaşanan gerginlik-tedirginlik-ezber-sorgulamadan ezberi aktarma gibi olumsuz öğelerin öğrencide ve eğitimde yarattığı olumsuz atmosferin dışında bir yöntemle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu anımsatmadan sonra vize ve final adıyla ilan edilen tarihlerde bir değerlendirme yapılmıştır. Ancak vize adıyla yapılan teorik etkinlikte öğrenciden, sınıfta anlatılan-tartışılan makalelerden de yararlanarak Yaratıcı Drama, Tiyatro ve Eğitim ilişkisi üzerine neden-sonuç ilişkisini dikkate alarak, başlayıp gelişen ve sonuçlanan bir yazı yazması istenmiş, ayrıca o anda, her şubede ayrı ayrı kurayla seçilen 5 sözcükle, (sınıfta yapılan temadan imge tiyatrosuna etüdü de dikkate alınarak) dramatik çatışma ve 5N 1K kuralı ışığında, içinde bu 5 sözcüğün en az bir kez geçtiği bir hikaye yazmaları istenmiştir. Bu çalışma da; öğrencinin dili kullanma becerisini görmek, makaleleri ve etkinliklerde tartışılanları ve anlatılanları ne kadar özümsemediğini sınamak, neden-sonuç ilişkisini nasıl kurduğunu, başlayıp-gelişip-sonuçlanan bir bütünlük oluşturma yetisini, yaratıcılığını ve gözlem gücünü, gerçeklerle bağlantısını değerlendirmek adına gerçekleştirilmiştir. Ancak bu değerlendirme dilimi, yine de öğrencilerin çoğunluğu tarafından, klasik dersliklerde, klasik oturma formunda, sınırlı bir sürede ve gözetmenler eşliğinde yapılması dolayısıyla sınav psikolojisi içinde değerlendirilmiştir. Sonuçta öğrencilerin yazdıkları titizlikle incelenmiş ve öncelikle onların, ana dilini kullanımda ciddi sorunlar yaşadığı, deneyimleri, birikimleri, bilgiler ve imgelemi arasında bağlantı ve neden-sonuç ilişkisi kurmada çoğunun yetersiz kaldığı, özetle uygulamaları ve teorik konuları bir bilgi konservesi olarak değerlendirdiği gözlenmekle birlikte üzerinde çalışmak koşuluyla ilginç hikaye kurgularının da yapıldığı gözlenmiştir.

Dolayısıyla kalan haftalarda bu kalıpların kırılması ve engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik çeşitli etüdler yapılmış, bir yandan oyunlar

sürdürülürken, bir yandan da gruplar oluşturularak (bu arada grup oluşturmakta da sorunlar yaşanmıştır. Çünkü şubeler 40 kişilik olduğu için ve öğrencilerin paylaşımları, diyalogları çoğunlukla salt dersler ve sınavlar düzeyinde kaldığı ve insana, yaşama, dünyaya, topluma, kültüre, sanata, düşünceye, özetle gerçek paylaşıma dair olmadığı için, 40 kişilik grup içinde kişisel ilişkilere dayanan klasik gruplaşmaları kırmak da zor olmuştur) temalar, imgeler, kurgular ve canlandırmalar yapılmaya çalışılmış ve bu çalışmalar birlikte değerlendirilmiştir. Final döneminde yeni gruplar oluşturulmuş, bu gruplardan, lider tarafından belirlenen çeşitli temaların alt yapıyı oluşturduğu (temalar; özgürlük, duyarlık, kölelik, demokratikleşme, iletişim-iletişimsizlik gibi temalardır), bir önerme ve imge tiyatrosundan yola çıkılarak 10'ar dakikayı geçmeyen, teknik ayrıntıların kullanılmadığı, sözün en aza indirildiği, beden dilinin ön planda olduğu kurgular hazırlanmaları istenmiştir. Final etkinliklerinde gruplar birbirini izlemiş ve değerlendirmiştir. Grupların, buluş ve çalışma yöntemleri sorgulanmış, grup üyelerinin her birinin hazırlanan bütüne ne kadar katkıda bulunduğu, ne kadar düşünüp, ne kadar zamanda hazırlandıklarına dair çeşitli sorularla gruplar ek olarak lider-öğretmen tarafından da değerlendirilmiştir.

Öğrenci Anketlerinden Örnekler ve Değerlendirme:

Ders öğrencinin kendini rahatlıkla ifade etmesine ve bunun sonucu üretime yönelmesine yönelik bir ders olduğu için 13'üncü haftada tarafımdan öğrencinin derse yönelik beklentilerine, kazanımlarına, değerlendirmesine yönelik bir anket yapılmıştır. Bu ankette öğrenciye şu soru sorulmuştur: **“ 13 haftadır yaptığımız teorik ve uygulama çalışmalarını da göz önüne alarak Yaratıcı Drama dersinden neler bekliyordunuz, neler kazandınız, dersin daha işlevsel olması adına neler önerirsiniz? Dramanın gerektirdiği objektivite-empati-neden/sonuç ilişkisi ve bağlantı kurma gibi öğeleri de göz önüne alarak bu dersi değerlendirir misiniz? ”** Öğrenciler yanıtları yazarken, kendi başlarına kalması sağlanmış, yanıtlar bir öğrenci tarafından toplanmış ve tarafıma ulaştırılmıştır. Öğrenciden isim belirtmeleri istenmemiştir.

İlk Öğretim Bölümü-Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinden 120 öğrenciyle anket yapılmıştır. Aşağıdaki örnekler 120 anket değerlendirmesi içinden seçilmiş 20 adetidir. Öğrencilerin değerlendirme konusundaki yanıtları şöyle olmuştur:

(Yazım hataları ve bozuk ifadeler düzeltilmemiş, aynen alınmıştır. Lisans 4 öğrencisi ve bir öğretmen adayı olarak, yapılan yazım hataları ve bozuk ifadeler de anket değerlendirmesi açısından birer veri olarak düşünülmüştür.)

“ – Bu dönemin başında drama dersi alacağımızı öğrendiğimde biraz tedirgin olmuştum. Çünkü rol yapma konusunda kendime güvenmiyordum. Yeterince gerçekçi olamayacağımı düşünüyordum. Drama dersi deyince benim aklıma hemen bir senaryo verilir ve onu canlandırma yeteneğine göre değerlendirilir diye düşünüyordum. Ama drama derslerimiz korktuğum gibi olmadı. Gayet güzel ve eğlenceli geçti. Verdiğiniz makaleleri elimden geldiğince okumaya çalıştım. Bazıları çok hoşuma gitti. Derslerde yaptığımız etkinlikler ilk başlarda amacını bilmediğim için biraz saçma geldi. Fakat daha sonra amacını öğrendiğimde mantıklı olduğunu düşündüm. Tamamen insanın yaratıcılığını kullanmasını gerektiriyordu. Böylece yaratıcılığımız geliyor ve rahat bir ortam bize sunuyordu. Yaptığımız etkinliklerde doğaçlama konuşmaların olması bizim daha rahatlamamızı sağladı. Önceden hazırlanmış bir metin oyuncuyu kısıtladığını düşünüyorum. Önceden hazır metin verilmesini istiyordum fakat artık böyle düşünmüyorum. Kısacası bu dönem aldığım drama dersi benim için çok eğlenceli geçti. Sadece yaptığımız etkinliklerde grup olarak toplanıp birlikte çalışma yapmamız gerekiyordu. Bu grubun toplanıp birlikte çalışmasında bazı sorunlar yaşadık, uzlaşamadığımız noktalar oldu. Fakat final için oynayacağımız oyunda grubu kendi isteğimizle oluşturmamız bu sorunların yaşanmayacağını düşünüyorum. Grupta iyi anlaştığım arkadaşlarım olduğu için güzel bir oyun sunacağımızı düşünüyorum ”

“ – Bu dönem aldığımız yaratıcı drama dersi düşündüğümde daha farklıydı. Aslında öğrendiklerimiz, yaptıklarımız, gerek mesleğim, gerekse kendimizi ifade etmek adına yararlıydı. Ama bunları yaparken amacını en başta bilmediğimiz için biraz bilinçsiz yapıyorduk. En sonunda yapılan şeyin amacını öğreniyorduk. Aslında bu derste, daha çok hangi dersi ne şekilde, hangi etkinliklerle öğretebileceğimiz üzerinde dursaydık daha iyi olabileceğini düşünüyordum. Mesleğim adına gerekliydi ve yararlıydı. Emeğiniz için teşekkürler. ”

“ – Kendi adıma tiyatro anlamında sizden ders alabilmeyi çok isterdim. Bi kere böyle bir dersin bi dönemde veriliyo olması çok yetersiz. Ancak eldeki şartlarla bu dersten payıma çok fazla şeyin düştüğünü ya da alabildiğimi söyleyemicem maalesef... Teori kısmında okutulan makalelerin gereksiz bilgilerle donatıldığını görüyorum...Gereksiz demek yanlış belki ama yaratıcı drama gibi bir derse çalışırken tpa hitap eden Latince terimlerle bi anda karşılaşmam yoğunlaşmamı engelliyo...Önce almam gereken bilgileri egale edip sonra toparlamakta zaman alıyo haliyle... Uygulama derslerinde ise biraz daha zevk alabilmeyi çok isterdim.. Tamam işin öğretici kısmına geçmiş olabiliriz ama biraz eğlenerek öğrenmeyi seviyoruz sanki ve bence bunu bekliyoruz. Belki ütobik gelebilir ama tiyatsal yeteneklerimizin gelişebileceğini sanmıştım az da olsa bu dersi görmeden önce... Ama yaptığımız çalışmalar bile zorunluluktan

öteye geçmedi benim hiçbi şekilde heyecanlandırmadı beni... Beni bu anlamda heyecanlandıran tek şey sizin çok fazla kuralcı olmamanız... Yaratıcı Drama'ya yaratıcı hoca biçilmiş kaftan evet ama eğitim fakültesi'nin kurallarıyla çelişiyorsunuz... Burada bize "sınav yönergeleri en iyi nasıl yazılmalı" öğretilir mesela ama yapılan sınavlar öğretilenlerle tezattır istisnalar dışında tabii.. ya da "öğrencinin yaratıcılığı kısıtlanmamalı" denir ama konuşacak olsak bu evrede bize bağırlır mesela... Hocam yani burada tezatlar çok... o yüzden sizin görüşlerinize bile korkaklıkla yaklaşıyoruz. "Böyle diyo evet ama eminim tam tersini yapar bu hoca DA" gibi bi düşünce yerleşmiş bize yerleştirildi daha doğrusu... Ha her şey kötü mü? – Hayır ve her şeyi kabullenmek mi gerekir? Böyle olması gerektiğine de inanmıyorum. Düşünceleriniz çok güzel ve bu düşüncelerinizle burada işeyleri değiştirebilerseniz ne mutlu! Umarım da öyle olur! "

" – Hocam ilk olarak verdiğiniz makalelerin pek çoğunun bize (sınıf öğretmenlerine) faydasının olmadığını düşünüyorum. Tiyatro'nun ya da drama'nın nasıl doğduğunu öğrenmenin bana pek bir şey katmadığını düşünüyorum. Makalelere ayırdığımız zamanı daha çok pratik yapmaya ayırsaydık bize daha faydalı olurdu. Mesela ilkökul çocuğu için hangi dramatik oyunlar, hangi amaçlarla oynanır, buna daha fazla zaman ayırabilirdiniz. Siz dersi işlerken çok soyut bir anlatım içinde oldunuz. Bizim eksik yanlarımızı fark etmemizi sağladınız, ama bunları aslında bizler biliyorduk. Bizlere dramanın ilk öğretimde niçin öğretilmesi gerektiğini verdikten sonra (evet, aslında niçin öğretilmesi gerektiğini verdiniz, ama yeterince açık değildi ve bence sınıfın çoğunluğu dramanın gerekliliğini kavrayamadı) ilkökul öğrencisi için ne tür dramatik oyunlar oynatabiliriz, bunları pratik olarak yapabileirdiniz. Yaptığımız pratiğin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Daha değişik, eğlenceli, çeşitli oyunları sınıfta yapabileirdik. Hocam, bir de sizi gerçekten beğendiğimi ve takdir ettiğimi belirtmek istiyorum, kendinizi geliştirmiş çok yönlü düşünebilen birisiniz. Bu sınav şeklinin çok adil ve gerçekçi olduğunu düşünmüyorum. İnsanlar hak ettikleri notu alamıyorlar. Belki test te öğrenciyi ezber yönlendirme var gibi görünebilir ama eğer testi iyi hazırlarsanız ve okuduğunu anlama şeklinde olursa testte gayet iyi bir seviye belirleyici oluyor. Bazı hocalarımız test yapar ve yaptıkları testlerde sadece anlayarak çalışanlar başarılı olabilir. Çünkü testlerinde kitapta yazarların aynısını sormazlar. Kendi cümleleri ile test şıklarını yeniden yazarlar ve bu şekilde anlayarak çalışmayanlar iyi not almazlar . Klasik sınavda ise bence büyük bir adaletsizlik var. Çünkü eğer bir kişinin yazı ile kendini ifade yada bildiklerini, anladıklarını ifade gücü yetersizse yeterince başarılı olamaz. "

" – Benim bu dersten farklı beklentilerim vardı; farklı insan tiplerini ve ruh hallerini canlandıracağımızı düşünüyordum. Hangi derste hangi etkinliği kullanabileceğimizi öğrenmeyi, hangi etkinliği hangi konuyu

işlerken ele alacağımızı öğreneceğimizi umuyordum. Fotoğraf oluşturma, tema yapma, konuşarak oynama derken; bir çok kez bu kadar tekrar benim sıkılmama neden oldu. Çok fazla ilerleme kaydetmediğimizi düşünüyorum. Daha fazla etkinlik yapabildik. Ama her şeye rağmen bu dersin bana olumlu etkileri de bulunduğunu düşünüyorum. Bizim sınıfı eler alırsak birbiriyle hiç konuşmayan birileri bile birlikte çalıştı. Sınıf içi kaynaşmanın, tüm sınıfı kapsayarak gerçekleştiğini düşünüyorum. Bazı derslerden çok keyif aldım ve keyif aldığım etkinlikleri öğrencilerimle paylaşacağım. ”

“ – Yaratıcı Drama dersi bende olumlu izler bıraktı. Yalnız dramadan öte tiyatro dersi gibi geçti. Sınıf öğretmeni olacağımız için yaptığımız etkinliklerin çocuklara yönelik, hangi derste ne tür etkinliklere yer vereceğime, ya da yaptığımız etkinlikler hangi derse ve amaca uygun, bunu sizden pek öğrenemedik. Bulduğumuz tema, fotoğraf ve hikayenin çok fazla zamanımızı aldığını söylemek istiyorum. Çok uzun süre yer verdik bunun yerine daha çeşitli etkinlikler yapabildik. Verdiğiniz makaleler bence sayıca çok fazla. Günü gününe okumama rağmen yine de çalışmada zorlandım. Sınav da pek ayırteci değildi bence. Sınavda da bir ciddiyet yoktu. Tüm sınıflara aynı sorular sorulduğu için pek adil olmadığını düşünüyorum. ”

“ – Dersi ilk aldığım an korkularım vardı, ancak zamanla bunların yersiz olduğunu gördüm. İşlediğimiz konular, yaptığımız etkinlikler bizim açımızdan katkıda bulunuldu. Dersi almadan önceki halimle şimdiki halim arasında çok büyük değişiklikler olduğunun farkındayım. Ancak makale bakımından biraz fazla derecede sıkıldığımızı söylemek istiyorum. Son sınıf ve bir sürü ödev var. Dersane var. Okul seçiminde konu anlatımı var. Hepsi bir araya gelince hem makaleyi okuma gibi bir durum ortaya çıkmıyor hem de bu konuda yararlı olmuyor. Konuları daha çok etkinliklerin açısından işleyediniz daha güzel olurdu. ”

“ – Drama dersinde öğrendiğimiz çeşitli oyunlar öğrencilerin sıkıldıkları zaman kullanabileceğimiz güzel oyunlar. Mesela meyve sepeti ilköğretim 1. sınıfta meyveleri öğrenmede, hangi mevsimde hangi meyvenin yetiştiğini öğretmek için güzel bir oyun. Fakat derslerde oynadığımız tiyatro ağırlıklı gösteriler beni çok sıkıyor. Finalde yine tiyatro hazırlamamız istendi. Bu şekilde değerlendirilmemiz bence geçersiz. Çünkü biz tiyatro bölümü öğrencileri değiliz. Çok zorlanıyoruz bu oyunları hazırlarken. Başta bahsettiklerim bölümüm adına güzel ve öğretici faaliyetler ama tiyatro oynamamız gereksiz. Ayrıca 4.sınıf olmanın birçok sorumluluğu var. LES, KPSS gibi sınavlara hazırlanıyoruz. Staja hazırlıksız gidemiyoruz. Okuldan bir çok ödev veriyor hocalarımız siz de dahil, bir de bu tiyatro oyunu bizi çok zorluyor gerçekten.”

“ – Yaratıcı Drama dersi her Eğitim fakültesi’nde olması gereken bir ders. Her öğretmenin dersinde (hatta farklı farklı derslerinde) konuyu anlatabilmesine yardımcı olur bu ders. Burada öğrendiğimiz oyunlar da çocuklar için gayet güzel, ama bize hedefleri, hangi derslerde, hangi amaçla kullanabileceğimiz pek açıklanmadı. Ayrıca bu derste oynadığımız tiyatro içerikli oyunlar da beni sıkıyor! Bir de verdiğiniz ve oynamamız gereken oyunlar var. Son sınıf öğrencisi olmak gerçekten çok zormuş. Çok fazla sınava giriyoruz. Hayatın beni zorladığı çok zor bir dönemdeyim. Bin parçaya bölünmek böyle bir şey olsa gerek. LES, KPSS gibi sınavlara hazırlanıyoruz. Staja hazırlıksız gidemiyoruz. Okuldan da bir çok ödevlerimiz var. ”

“ – Bu dönem yaratıcı drama dersinde roller alıp oynayacağımızı düşünüyordum. Çünkü bizden önceki arkadaşlar drama dersini bu şekilde işliyorlarmış. Fakat biz böyle işlemedik. Ama böyle olması bence çok daha yararlı oldu. Yaptığımız etkinlikler bizi yavaş yavaş ısındırdı ve bizi sıkmadı. Çok fazla zorlanmadığımız için tiyatroya, dramaya daha sıcak bakmamızı sağladı. Ayrıca etkinlikleri diğer derslerde de kullanabileceğiz. Ancak başlarda etkinliklerin amacını kavramada zorlandık. Bu ders gerekliydi bence ama yeterli olmadığını düşünüyorum. Çünkü bu dönemde bu beceriyi kazanmak zor. Yine de farklı bir bakış açısı kazandık ve göreve başladığımız zaman dramayı yöntem olarak kullanmayı düşünüyorum. Çünkü çocuklara eğitim-öğretim verirken eğlenceli, disipline edici, etkili bir yöntem gerekli. Bu da drama, yaratıcı drama... Katkılarınızdan dolayı teşekkürler...”

“ – Bu deste zorlanacağımı düşündüğüm için böyle bir dersin olmasını istemiyordum. Aslında tiyatro yeteneğimin olduğunu düşünüyordum. Dersler işlendikçe kaygımın yersiz olduğunu anladım. Bu ders beni eğlendiriyor. İçimdeki pozitif enerjiyi dışarı çıkabiliyorum. Derslerde hoşnut olmadığım tek nokta makalelerin okunduğu kısım. Çok sıkıyorum. Açığımı söylemek gerekirse uykum geliyor. Derslerin hep oyunlarla geçmesini isterdim. Bence bu ders insanın kendini ifade etme yeteneğini geliştiriyor. İnsan çevresindeki insanları hiç takmadan eğlenebiliyor. Bende sınavdan pek hoşnut olmadım. Bizler burada hazırlıksız şekilde hikaye yazdık. Fakat bizden sonra olan sınıflar, hikayelerini hazırlayıp girdiler sınava. Soruları söylemeseydiniz diyorsunuz hocam. Nasıl vermeyeceğiz sonuçta onlar arkadaşımız ve soruları vermemek bencillik olurdu ki bu konuda insanları hep eleştiriyorum. Ben de böyle bir şey yaparsam eleştirilerimin ne önemi var. Ama her şeye rağmen ders güzeldi. ”

“ – İlk defa drama dersi aldığımız için çok istekli ve meraklı olarak bu derse geliyorum. Zaten sanatı ve sanatçıyı için bu ders bana uzak gelmiyor. Sınavdan aldığım notun hiç önemi yok çünkü ben okuyarak geliyorum ve özümüsiyorum kağıda dökememiş olmam benim bu ders hakkındaki bilgi ve kavrama düzeyimin düşük olduğunu ifade etmez.

Çalışmaların bireysel olmasını isterdim. Sınıfların sınıfta sözlü olarak yapılmasını tercih ederdim. Böylece okuyanla okumayan ayırt edilebilirdi diye düşünüyorum. ”

“ – Benim en çok hoşuma giden etkinliklerdi. Bu sayede sınıfın daha iyi kaynaştığına inanıyorum. Ama hazırlanan çalışma sahnede oynanmış gibi sergilensin de isterdim. Çünkü; o zaman konuya uygun müzik, kıyafet...gibi aksesuarlarla kişinin rolünü yaptığı tipe daha fazla adepte olacağını düşünüyorum. Sınıf içindeki çalışmada ister istemez kopukluk oluyor. ”

“ – Şimdiye kadar işlediğimiz dersler genelde iyiydi. Özellikle dersin uygulama bölümünde yaptığımız farklı etkinlikler bizim için ilerde oldukça yardımcı olacağını düşünüyorum. Ayrıca sınav hakkında herhangi bir bilginin olmaması bizi endişeye düşürdü. Kendi adına yazıyorum verdiğiniz bütün makaleleri anlayarak okudum en azından okumaya çalıştım fakat yine bedelini aldığımızı düşünmüyorum. Yine derste oluşturduğumuz gruplarla oynadığımız drama ise güzeldi fakat drama’dan çok tiyatro çalışmalarını andırıyordu. Sonuçta biz tiyatro bölümündeki öğrenciler kadar çok çok iyi olamayız. Ama elimizden geleni, elimden geleni yapmaya çalışıyorum. Daha farklı etkinliklerle dersi daha zenginleştirebilirdik. Meslek hayatımızda önemi fazla olan bir ders. ”

“ - Öğretmenlik hayatımda drama dersini diğer derslerde kullanabilme becerisini oluşturabilmeyi beklentim. Yapılan etkinliklerde bir şeyler öğrendim ama tam olarak beklentilerimi karşılayamadı bu etkinlikler. Ama en azından dramanın düşündüğümde daha fazla önemli olduğunu anladım. Dersler çok eğlenceliydi. Dönem içinde rahatladığım, eğlendiğim bir dersti. Kabiliyet noktasında eksik olduğumu anladım. Her ne kadar çalışmayla bir çok şey halledilebilir gibi gözükse de bence yetenek şart. ”

“ – Drama dersi öğretmenler, yani bizler için çok gerekli dersti. Şu ana kadar aldığımız drama türü dersler çok farklıydı. Yani hocalar çok zorlamıyorlardı. O yüzden sizin dersinizde biraz bocaladık. Yaptığınız çok güzel, hakkını vererek ders işliyorsunuz. Fakat şu ana kadar (4. sınıf olana kadar) hocalar hiç zorlamıyorlardı. Bence gene de güzel ders işledik. ”

“ – Drama tüm dersler için çok önemli bence. Ama bize şimdiye kadar böyle şeyler gösterilmedi ve öğretilmedi. Drama deyince aklıma hep sahnede yapılan şeyler geliyordu. O anda akla ne gelirse onların yapılmasıydı. Bu derste hareketler, temas şaşırdım biraz. Ben çok severim dramayı yeteneğim olduğunu düşünüyorum. Bir de sınavlar yazılı değil de uygulamalı olsaydı daha iyi olurdu. Teşekkür ederim her şey için. ”

“ – Bu derste öğrendiğim şeylerden en güzeli yaptığımız etkinliklerin farklılığıydı. Daha önce drama adı altında yaptığımız

etkinliklerden çok farklıydı. Ancak sınıfımızdaki iletişimsizlik kopukluk dersi sıkıcı hale getirdi. Ayrıca bazı konularda öğretmenimizle birbirimizi oturup adamaklı dinlemedik. Bu da bazı sorunların çıkmasına neden oldu. Bir de öğretmenimizin geldiği bölüm ile bizim okuduğumuz bölümün farklılığı uzlaşmamızda etkili oldu. Eğitim fakültesinin öğretim yöntemi ve teknikleri farklı. Tiyatrocu gibi tiyatro yapamayız hocam. ”

“ – Bu derse ilişkin beklentilerim; öncelikle drama dersinin nasıl bir ders olduğunu, dersin eğlenceli olup olmadığını, mesleki yaşamıma ne ölçüde katkıda bulunabileceğini öğrenebilmektir. Derslerde kesinlikle çok eğlendiğimi söyleyebilirim, ayrıca “drama”nın “tiyatro” anlamına gelmediğini de öğrendim. Üstelik uygulama okulunda öğrencilerimle denediğim bir çok öğretim tekniğinden en etkilisinin “drama” olduğunu da gördüm. Benim için önemli olan drama dersinin okulun bodrum katında kalmamasıydı ve kalmadı da; ben öğrencilerimle paylaşabileceğim bilgiler sahibim artık. ”

“ – Bu okula geldiğimde sorarak merak ettiğim drama dersinin çok güzel geçtiğini söylüyorlardı. Ama dönem başında derse klasikleşmiş hocaların yerine sizin isminizi görünce önyargıyla karşılaştım. Ve ilk derste sizinle yaşadığımız bazı (olumsuz) durumlar size olan önyargımızı arttırmıştır sanırım. Ama sizi tanıdıkça bunun yanlış olduğunu öğrendim. İşlenen kısımlara gelince sürekli katıldığım için benim için eğlenceli ve güzel oldu. Yeni bilgiler ve yeni oyunlar... Herkes kendi görevinin hakkını versin ama yapıyor görünmek için değil. Kendini derse vererek, özümseyerek... Bu dersten ne kadar vizeden düşük not alsam da benim için önemli olan bu dersten öğrendiklerimin not değeridir. ”

Aynı anket Türkçe Eğitimi Bölümü 3. sınıf öğrencileriyle de yapılmıştır. Toplam 75 öğrenciye aynı sorular sorulmuş ve aşağıya en çarpıcı, sonuca ve değerlendirmeye hizmet edecek 20 örnek alınmıştır.

Öğrencilerin değerlendirme konusundaki yanıtları şöyle olmuştur:

(Yazım hataları ve bozuk ifadeler düzeltilmemiş, aynen alınmıştır. Türkçe Öğretmenliği Bölümü-Lisans 3 öğrencisi ve bir Türkçe öğretmeni adayı olarak, yapılan yazım hataları ve bozuk ifadeler de anket değerlendirmesi açısından birer veri olarak düşünülmüştür.)

“ - Bu derse başlamadan önce neler yapacağımızı merak etmiştim. Bundan dolayı ilk derse biraz sıkılarak ve düşünceli gelmiştim. İlk derste yaptıklarımızdan sonra biraz rahatlamamın yanında acaba bu ders bana neler katacağını sorgulamaya başladım. İletişim ve grup çalışmasının yanında yaratıcılığımızı geliştirdiğini düşünüyorum. İlk zamanlar yaptığımız alıştırmaların ve oynadığımız oyunların amaçlarını pek anlayamasam da, daha sonra üzerinde düşündüğümde

hepsinin farklı amaçlara yönelik olduğunu anladım. Her alıştırmanın ya da oyunun bizi nerede ne yapılması gerektiğini düşünmeye ve bunları yaparken yaratıcılığı ön plana çıkarmayı amaçladığını anladım. Bunların yanında verilen makalelere soğuk baktığımızı itiraf ediyorum. Dersin işleniş eğlenceli olmasının yanında verimliydi. ”

“ - Öğrencilik hayatımda ilk defa gördüğüm bir dersti. Bundan önce hiç karşılaşmadığımız, uygulamadığımız işleri yaptık. Herkes gibi ben de çekingenlik ortaya çıktı. Nedeni ise belli, derste alışık olmadığımız uygulamalar yapmamız. Ama tüm samimiyetimle söyleyebilirim ki dersimiz oldukça zevkliydi. İçimizde tiyatroya kabiliyetine sahip bir çok arkadaşımızı ortaya çıkardı. Şahsım olarak düşünenecek olursam da içimde herhangi bir tiyatro oyununda rol alma hissi uyandırdı. Sanki birazcık çalışsam bu işi alnımın akıyla yapabilirim gibi geldi bana. Tiyatroya olan merakım arttı diyebilirim. Ama derse dayanmadığım günler de olmadı değil. Hani bir an önce bitsin de çıkalım dediğim anlar. Onlar da hiç kuşkusuz uyku sorunundan kaynaklanmaktaydı. Hocamızın derste gösterdiği bazı ustaca hareketler de gayet ilgi çekici ve güzeldi. Özellikle de hikaye anlatması müthişti diyebilirim. Kısacası böyle bir ders aldığımıza pişman değilim.”

“ -Tiyatro dersine başlarken daha aktif olabileceğimi düşünüyordum. Fakat topluluk psikolojisiyle bunu pek yapabildiğimi zannetmiyorum. Eminim ki benim performansım bu değil. Derste çok güzel çalışmalar yaptık. Fakat hangi çalışmayı niçin yaptığımızı hiç söylemediniz. Biz yaptığımız herhangi bir çalışmanın örneğin yaratıcı drama olduğunu daha sonra okuduğumuz makalelerden öğrendik. Böyle olmasaydı çok daha iyi olurdu.”

“ - Dersler oldukça zevkli bir şekilde geçti. Bize bir şeyler kazandırmak için elinizden geleni yaptınız. Bazı oyunlar çok zevkli bazıları ise çok sıkıcıydı. Akışkan hareketlerle ismimizi söylediğimiz oyun çok güzeldi. Bunun yanında ritm çalışmasıyla yaptığımız fotoğraflar çok bunaltıcıydı. Bunun bizden kaynaklandığını düşünüyorum bir yerde. Çünkü herkes düzenli bir şekilde gelmedi. Toplanma imkanımız pek olmadı (Sizin dersinizden feda ettiğiniz zamanlar hariç). Kimimiz yurtta, kimimiz evde kalıyor veya toplanmaya karar veriliyor, birinin mutlaka bir işi çıkıyor. Şu an açıkçası uygulama sınavını nasıl yapacağız diye kara kara düşünüyorum. Bize vermiş olduğunuz süre içinde düşündük, bir şeyler yapmaya çalıştık. Bize hatalarımızı söylemeniz çok iyi oldu. Ama keşke sınav kağıtlarımızı bize dağıtsaydınız ve daha iyi görseydik. Bu ders bana kendimde olan bir eksikliği gösterdi. Kendime özgüvenim yok. Gönüllü iki kişi istediğinizde rahat bir şekilde ortaya çıkamıyorum. Bunu aşmayı çok istiyorum bize zorla da olsa bir şeyler yaptırmanın bana faydası olacağına inanıyorum. Etkinliklerle

insanlar arasında daha rahat hareket edebileceğimi düşünüyorum ve bu dersin bir dönem devam etmesini istiyorum. ”

“ – Bu dersin mesleki gelişim açısından bana çok şey kazandırdığını düşünüyorum. Ama bu dersi ilk kez almamız bizim bu dersten yeterince bir şeyler kazanmamıza engel oldu. Keşke daha önceki eğitim hayatımızda da bu dersi görmüş ve bazı bilgileri edinmiş olsaydık. Çünkü bazı bilgilerin eksikliğinden dolayı yapılan çalışmaların bazıları başarılı olamadı. Ama yeterince emeklerinizin karşılığını veremediğimizi düşünüyorum. Her ne kadar bazı şeylerin üzerinde ısrarla durduysanız da bazı arkadaşlarımız bu ısrarlarınızı dikkate alırken, bazıları da hiç dikkate almadı. Bunun sonucunda da bu ders tam anlamıyla amaçlarına ulaşamadı. Ama bu sizden kaynaklanmıyordu. Bizim sınıfımızın iletişimsizliğinden ve organize eksikliğinden kaynaklanıyordu. Bir dönem boyunca bizler için çok emek verdiniz. Fakat bu emeğinizin karşılığını veremedik. Fedakarlıklarınız için teşekkürler.”

“ – Programda dersin ismi ‘Tiyatro ve Canlandırma’ olduğu için bu derse başlamadan önce kafamda bir oyun oynayacağımızı düşünmüştüm. Fakat derste tiyatro yerine, yaratıcı drama ile karşılaştım. Bu yüzden bir bocalama yaşadım. Alışmış olduğumuz eğitimden farklı bir eğitimle karşı karşıya kalınca uyum sağlama sorunu yaşadım. Tabii biz her şeyin hazır olmasına alıştığımız için bizim bir şeyler yapmamız bize ağır geldi sanırım, tabii rahata alışmış insanlar olarak bunu yaşamamız da gayet doğal. Sakın size eleştiride bulunduğumu sanmayın. Aslında kendimizi eleştiriyorum. Ama kendi, yaşadığım farklı sıkıntılar da var, örneğin ben diğer sınıfın öğrencisiyim, o yüzden bu sınıftan birkaç kişiyi tanıyordum özellikle Türkçe öğretmenliği bölümünün üçüncü sınıfında varolan bir iletişim sorunu da var, o yüzden hem sınıfa alışmaya çalışmak, hem birlikte bir şeyler yapabilmeye çalışmak bu kadar kopuk bir bölüm olarak zor oldu diye düşünüyorum. Bu derse yeterince ilgi göstermediğim farkındayım bu da sanırım ortamla alakalı. Oynadığımız oyunları keşke bir hafta sonra niçin oynadığımızı öğreseydik bizim kafamızda düşündüğümüzle aynı mı? Değil mi? Anlardık ve daha kalıcı olurdu. Aslında bunların başı iletişim bu kadar kopuk ve isteksiz öğrencilerle daha ne yapabilirdiniz ki?... ”

“ – Örneğin derste bir arkadaşımız efendi, diğeri köle oldu. Ben köle olarak bir insanın ne kadar ezildiğini gördüm. Çünkü köle arkadaşımız efendinin her dediğini yapıyordu. Köle olmak gerçekten kötü. İnsan özgür olmalı bence. Efendi olmak güzel bir duygu aslında. Her dediğin oluyor. Bir dediğin iki edilmiyor. Ama bir de karşıdaki insanın duyguları var. Onu göz ardı etmememiz lazım. Kısaca, biz bu oyunda empati kurmayı öğrendik. Karşıt şeylerin birbirini anlaması. Diğer Anne-Oğul oyununda da hiçbir şey olumlu veya olumsuz

olamaz. Bir insan ne hep negatif ne de pozitif olabilir. Bu dersi çok seviyorum ama bir türlü istediğimiz şeyleri yapamıyoruz. Çünkü sınıfta aramızda bir kopukluk var. İnsan kendini veremiyor. Şunu da söyleyeyim bu dersten kalacağım diye o kadar korkuyorum ki. Ama gerçekten sizi ve bu dersi çok seviyorum. ”

“ – Bu dersi alacağımı öğrendiğimde, hocanın bize roller vereceğini bizim de onu oynayacağımızı düşündüm. Derse girdiğimde bunun böyle olmadığını gördüm. Birbirinden farklı etkinlikler yaptık. Bazılarında çok eğlendim. Bazılarının amaçlarını anlamadım ama anlamlandıramadığım etkinlikler de vardı. Derste yaptığımız oyunlara birden bire karar verdiğinizi düşündüm çoğu zaman. Bu dersten tam olarak nasıl yararlanacağımı bilmiyorum. Dersin nelerini alıp onu Türkçe dersinde kullanacağımı da kestirmiş değilim. Ama öğrendiğim en güzel şey daha rahat olmak sınıf içerisinde. Öğrencilerimi sınıfta nasıl rahatlatacağımı söyleyebilirim. Üzerinde en çok konuştuğum ders bu dersti. ”

“ – Bu dönem Tiyatro ve Canlandırma dersi alacağımızı duyduğumda bana çok cazip gelmişti. Çünkü ilk defa böyle bir ders alacaktım ve eğlenceli olacağını düşündüm. Gerçekten de gayet eğlenceli bir dersti. Ders içinde oynadığımız oyunlar, yaptığımız çalışmalar gayet eğlenceli ve yararlı oldu. Çünkü biraz da olsa yaratıcılığımız gelişti. Yaptığımız çalışmalarda kendi emeğimiz vardı. Özellikle fotoğraf oluşturduğumuzda herkes elinden geleni yaptı ve ortaya güzel fotoğraflar çıktığına inanıyorum. Bu ders bizi düşünmeye, yaratıcı olmaya itti diyebilirim. Çünkü ortaya bir şeyler çıkarmak zorundaydık ve bunun için de düşünmek, kafa yormak gerekiyordu. Belki çoğumuz bunu yapmadık ama yapanlar da oldu. Belki de bazıları tiyatro yeteneğinin olduğunu gördü. Bu alanda bir şeyler yapabileceğini düşündü. Kısacası Tiyatro ve Canlandırma dersi gayet eğlenceli ve yararlı bir dersti. ”

“ – Drama dersi almamızın bizim için önemi çok büyüktü. Biz yararlanabilseydik bizim için çok daha fazla yararlı olabilirdi. Ama ben bizim bundan yararlandığımızı sanmıyorum. Siz elinizden gelenin fazlasını yaptınız hence ama biz bunun farkına varamadık. Gerek zamanın kısıtlı oluşu, gerekse bizim sınıftaki iletişimimizin zayıf oluşu dersin verimliliğini daha da düşürdü. Çünkü biz daha kendi aramızda iletişim sorununu çözememişken birdenbire çok samimi olmamız gereken çalışmalar yapmaya başladık. Herkesi bu rahatsız etti. Etmemesi gerekiyordu ama rahatsız oldular. Yapılan çalışmalar mutlaka yararlı oldu. Ama biz almamız gerekeni alamadık. Drama dersi bizim için çok fazla önem teşkil etmesi gerektiği halde aslında çoğu kimse bunu ciddiye almadı. Biz elimizdeki fırsatı değerlendiremedik diye düşünüyorum. ”

“ – Tiyatro ve Canlandırma dersi adını duyduğumda şu anki içeriğinden çok farklı şeyler düşünmüştüm. Genel olarak ifade etmem gerekirse oyunlar çıkaracağımızı düşünmüştüm. Fakat bu dersin tiyatro değil drama dersi olduğunu ilerleyen haftalarda öğrendim. Ben bir tiyatrocucu değildim ve tabii ki küçük adımlar atmadan koşamayacağımın farkına vardım. Aslını söylemek gerekirse dersin teori kısımları benim için biraz sıkıcıydı. Pratikte ise iletişimsizlikten kaynaklanan sorunlar oldu. Örneğin bir grup çalışması yapılacak ve bir grup oyunu çıkarılacak fakat kimse aynı anda orda değil. Çoğu çalışmayı neden yaptığımızın hala farkında değilim. Aslında şu 11-12 haftalık dönemde keşke daha fazla şey yapabilseydik. Yani kendimizi geliştirecek daha yararlı çalışmalar. Örneğin finalde bir oyun çıkarmamız gerekiyor fakat bunu ders içinde tam anlamıyla hiçbir zaman yapamadık. Çünkü dediğim gibi beraberlik sağlanamadı. O yüzden bu oyunu nasıl çıkaracağımız konusunda hepimizin endişeleri var. Bu ders bana hiçbir şey katmadı diyemem. Empati kurmayı, toplum içinde bir şeyler yapabilmeyi, sosyal olabilmeyi, kendimi nasıl daha iyi ifade edebileceğimi öğretti. Bize yarar sağlamayacak olsa müfredatta olmazdı eminim.”

“ – Bu dersin benim açımdan olumlu tarafları oldu. Kendimi, bu derste daha iyi ifade ettiğimi ve bunun günlük yaşamda da yararlı olduğu kanısındayım. İnsanlarla daha rahat iletişim kurmama, daha yakın olmama yardımcı oldu. Hatta sınıfta şimdiye kadar konuşmadığım, iletişim içinde olmadığım kişilerle iletişim kurdum. Onları bir nebze olsun tanıdım. Kısacası sınıftaki arkadaşları daha iyi tanıma fırsatı buldum. Bu benim için olumlu gelişme olarak görüyorum. Fakat ben bu derste drama yapmamızı beklerdim. Benim alanımla ilgili yani Türkçe öğretmeninin derste bu dramayı nasıl uygulaması gerektiğini, Türkçe dersi için nasıl oyunlar yapılması gerektiği üzerinde durulsa daha iyi olurdu. Genel olarak iyiydi.”

“ – Derse ilk gelişimde yine teorik bir sıkıcı ders diye düşünmüştüm, Zaten hoca yoklama almaz demiştim. Ama sonra baktım ki oyunlar var ve gerçekten eğlenceli bir ders. Asla ders olarak görmedim. Aman yoklama alır kalırım demedim. Öyle düşünseydim her hafta saat 8’de kalkıp gelmezdim buraya ki yoklama işi çok basitti. Bir şeyler öğrendim ve bir şeylerden zevk aldığım için geldim. Empati sayesinde dün bir arkadaşşıma yardımcı oldum. Geride kalan haftalara bakıyorum da gerçekten bende bir değişme var. Olaylar karşısında düşüncelerim drama sayesinde biraz da olsa değişti. Ama yararlı bir değişim oldu benim için. Burada padişah oldum, öğretmen oldum, asker oldum. Bir nevi burada idealimdeki yaşamları oynadım. Burada düşüncelerimi rahat bir şekilde ortaya koydum. Serbesttim. Sınıfta diyalogum arttı. Bir şeyler yapmak için çaba harcadık dramada. Ama bunu mecburiyetten yapmadık. Oynadık ve zevk aldık.”

“ – Bu dersin en büyük yararını iletişim konusunda gördüğümü düşünüyorum. Üç senedir insanları bu kadar iyi tanıyıp, gözlemleyeceğim, arkadaşlık kurabileceğim bir ders ortamım olmamıştı. Başka dersleri bu sınıfla aldığım oldu ancak isim dahi bilmeden o dönemi bitirdiğimi hatırlıyorum. Dersin yanında yeri geldi eğlendim diyebilirim. Bugüne kadar yaptıklarımızın bize bir şeyler katmış olması gerektiğini düşünürsem. Bunları uyum, insanları tanıma özgürlük olarak söyleyebilirim. Daha rahat hareket ediyorum. Ancak mesleki yönden bana kendimi ifade konusunda yardımcı olacağını düşünüyorum. Yaptığımız bazı şeyleri saçma bulduğum durumlar da oldu ve bunları yaparken yapmak zorunda hissettim kendimi. O durumlarda ders diğer derslerden farksız hale geldi benim için. Sizden en büyük kazancım iletişimlerimizde kız ve erkek ilişkisi gözetmenin, ideolojileri yüzünden insanlardan kaçmanın ne saçma olduğudur (Bir kez daha anladım). ”

“ – Güzel çalışmalar yaptık. Benim için önemli olduğuna inandığım nokta sınıfın kaynaşması oldu. Sınıfın kaynaşması adına insan ilişkileri adına çok faydalıydı. Birbirimizi daha yakından tanıdık desem yalan olmaz. Bazı çalışmaları anlayamadım ama daha önce tiyatro dersi almadığım için olsa gerek. Türkçe 4. sınıflarda Tiyatro ve Canlandırma dersi alıyor. Hep onlarla kendi derslerimizi kıyasladık. Onların hocaları pratik yaptırıyormuş yani siz bize hep “oyun yok” diyorsunuz ya, onların hocaları oynattırıyormuş, rol yaptırıyormuş yani. Ben de bunun hep böyle olmasını istedim ama siz yaptırmadınız. ”

“ – Bu dersi zorunlu olarak aldık ama mesleki gelişim açısından çok faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum. Derste yaptığımız çalışmalar hem eğlendirici hem de düşündürücüydü. Hepsinin bize verdiği mesaj ya da çıkardığımız sonuçlar bizim ilerde meslek hayatımızda kullanacağımız sonuçlardır. Tiyatro ve Canlandırma dersi diğer derslerden tamamen farklı bir dersti. Hem eğlenip, oyun oynayıp hem ders işlemek hem de bize bir şeyler kazandırmak ve hayat için tecrübe kazanıp bunları uygulamak. Derste yaptığımız çalışmalarda bizim daha dikkatli olmamızı, motivasyonumuzu kontrol etmeyi, orda o anda bir şeyler üretebilme olanakları sağladı. Bütün bunlar ilerde öğretmen olduğumuz zaman bizim işimize yarayacak çok önemli deneyimlerdir. Bu ders olması gereken bir dersti. Öğretmen olacak kişiler için çok gerekli bir ders. ”

“ – Açıkçası yapılan bazı çalışmalar çok çocuksu geldi bana. Bazıları bir şeyler öğretiyordu. Ama bazıları ise okulöncesi çocuklara oynatılan oyunlar gibi geldi bana. Bir de neden bu çalışmaları yaptığımızı bilmediğimiz için anlamsız geldi. Peki siz neden düşünmediniz dersiniz. Ben hiç drama dersi görmedim daha önce nerden bileyim hangi çalışmanın ne anlam ifade ettiğini. Bir de biz

profesyonel insanlar oyuncular olmadığımız için tabii ki yabancılık çektik. Ama iyi yönler de vardı. Güzel şeyler öğrendik. En azından kendimizi ifade ettik. Güldük eğlendik. Ama bu ders bana neler kazandırdı hala bilemiyorum. Belki ilerde anlarım. Dersin adı Tiyatro ve Canlandırma olunca ben şahsen bir oyun(tiyatro) oynayacağım sanmıştım. Güzel şeyler de öğrendik bunu inkar edemem. Mesela bir pet şişenin ne anlam ifade edebileceğini, neleri çağrıştırabileceğini hiç düşünmemiştim. Bu bizim yaratıcı düşünmemizi sağlıyor veya katkıda bulunuyor. Tabii bir ders mükemmel bir şekilde hiçbir zaman işlenemez. Bizde de çekingenlik vardı. Ama ne yapalım ilk defa böyle bir dersle karşılaştık.”

“ – Dersimizin adı ‘Tiyatro ve Canlandırma’ olarak geçiyordu. İlk duyduğumda çok heyecanlanmış ve çok sevinmişim. Fakat bu dersin 3. sınıfta gösterilecek olması beni şaşırtmıştı. Bölüm hocalarımız bu dersin gerekliliğinden bahsettiler. 4. sınıflardan duyduklarımız kadarıyla gruplar oluşturulacak ve o gruplar tiyatro eseri ortaya koyacaklardı.. Dekor, kostüm, aksesuar... tam anlamıyla bir oyun sergileyeceklerdi, bizim onlardan farklı işlediğimizi gördüm dersi. Çünkü biz ‘yaratıcı drama’ yapıyorduk. Isınma çalışmaları yaptık dönemin ilk derslerinde, çeşitli oyunlar oynadık, ritim tuttuk vs. Bunları yaparken bir anlam ifade etmiyordu sadece o anda sınıfta eğleniyordum. Arkadaşlarımızla ‘niye yere yattınız, niye koşuyorsunuz?’ diye söylenmelerimiz de olmadı değil. Fakat bugün bizi ne kadar geliştirdiğini, mesleki açıdan bize ne denli faydalı olduğunu gördük. Sınıfımızla bu denli kaynaşmamıza neden olan bu derstir. Derste teori kısımlar işlenirken zaman zaman sıkılmadık değil. Bu konulara çok uzaktık ve anlamakta zaman zaman güçlük çekiyorduk. Her şey için teşekkürler hocam. ”

“ – İlk önce şöyle başlamak istiyorum. Tiyatro ve canlandırma dersi alacağımızı öğrendiğimde sıradan, her zamanki gibi bir ders olacağını düşünmüştüm. Ama derse başladığımızda bu dersin amacını öğrendiğimde hiç de öyle sıradan bir ders olmayacağını gördüm. Aktivitelere başladığımızda çok anlamsız geldi. Belki de ders erken saatlerde başladığı için ben anlamadım, bilmiyorum! Isınma hareketlerinin sadece bizim uykumuzu açmaya yaradığını, oynadığımız oyunların eğlenmek için olduğunu düşünüyordum. Sonra bir şeylerin oturmaya başladığını gördüm. Yaptığımız hareketlerin beni rahatlatmıştı, bana gerçekten de doğru zamanda doğru ciddiyette, bir duruş bir güven getirdiğini gördüm. Oyunların yapılış aşamasında fazla ciddi olmadık. Amacını anladıkça oyunların ve çeşitli çalışmaların bizim ilerde öğretmen olunca öğrencilere karşı sözün bittiği yerde hareketin başlayacağını öğrendim. Genel olarak elimden geldiğince derse katılmaya çalıştım. Size, bir şeyler kazandığımı söyleyebilirim. ”

“ – İlk olarak derse gelirken neler yapacağımızı çok merak ediyordum. Yaratıcı Drama dersi alan arkadaşlardan neler yaptıklarını hep dinlerdim. Bazen çok hoşuma giderdi yaptıkları, bazen de “ yok artık onu da mı yaptınız? ” gibi tepkiler veriyordum. Daha sonra biz de derste bir takım etkinlikler yapmaya başladık. Ben biraz çekingen bir insan olduğum için bu oyunları rahat yapamıyordum. Daha sonra yavaş yavaş alışmaya başladım. Ama halen tam olarak alışmış değilim. Belki bu ders bize daha önceden belki 1. sınıfta belki de lisede verilseydi daha yararlı olurdu. Böyle bir dersle ilk defa karşılaştığım için ne söyleyeceğimi, nasıl davranacağımı bilemiyorum. Dersteki uygulamaların aslında bize bir takım şeyler öğrettiğine inanıyorum. Sınıfta fazla konuşmadığım insanlarla aynı etkinliklere katılarak aramızda bir iletişim oluşuyor. Böylece insanları tanıyorum. “ Ben kaç yıldır bu sınıftayım bu insanın bu kadar iyi olduğunu veya kötü olduğunu bilmiyordum ” diyorum kendi kendime. Ama bazen de sıkıldığım anlar oluyor. Tiyatro ile ilgili bir temelim yok. Bu nedenle de bazı şeyleri anlamakta zorlanıyorum. ”

“Yaratıcı Drama'nın ya da Canlandırmanın iki farklı boyutu vardır. Başka bir deyişle Yaratıcı Drama ve Tiyatro-Canlandırma ya amaçtır, ya araçtır. Yani bu alan, ya bireyin yaratıcılığını, hayalgücünü, gözlem becerisini, birikimini harekete geçirerek öz güven kazanmasına ve böylece daha özgün üretimlerle kendini ifade etmesine yardımcı olur veya bir problemi çözmeye araç olarak kullanılır, dolayısıyla öğretim metodu olarak da Eğitim-Öğretim programlarında yer alır” önermesinden hareketle derslerde daha çok her ikisi bir arada, amaç ve araç harmanlanarak kullanılmaya çalışılmıştır. Bazı oyunlar ve gözlemler aracılığıyla öğrenciler kısa sürede tanınmaya çalışılmıştır. Onların da birbirlerini, en azından bir oyunda bir araya gelebilecek yakınlıkta görebilmelerini sağlamaya, bir konuda tartışarak uzlaşma yolu bulabilecek ölçüde birbirlerini tanımalarına katkıda bulunulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerde çekingenlik, kendini rahat ifade edememe, gerginlik, cinsiyet ayrımı, politik-düşünsel ayrımlar ve özgüven eksikliği gibi drama yapmayı engelleyecek özellikler saptanmıştır. Dolayısıyla bu eksiklikleri gidermek adına oluşturulan program çerçevesinde, onların psikolojik, sosyal ve kültürel yapılarına uygun oyunlar arasından seçme yapılmıştır. Bu doğrultuda çoğunlukla derslere ısınma-rahatlama çalışmalarlarıyla başlanmış, kısa doğaçlamalar ve canlandırmalar, programdan seçerek uygulanmıştır. Ayrıca öğrenciden kendilerine verilen makaleleri, haftalık takip etmeleri istenmiş ve bu makalelerin derste birlikte tartışılması gereği konusunda gereken uyarılar yapılmıştır. Derslerde de, kalın çizgilerle makalelerin içeriği konusunda öğrenci bilgilendirilmiş ve çoğu zaman tartışmaya davet edilmiştir. Böylece kimi zaman makalelerin tartışılmasıyla

da hesapta olmayan doğaçlamalar yapılması amaçlanmıştır. Çoğu öğrencinin, ısrarla bu makaleleri okumadığı, bundan sıkıldığı gözlemlenmiştir. Dahası onlardan, bu bilgilerin “gereksiz” olduğuna dair izlenimler alınmıştır. Genelde öğrencinin, diğer drama dersleriyle ve öncesinde verilen derslerle karşılaştırma yaptığı ve bu örneklerden yola çıkarak drama ve canlandırma, teorik temeli olmadan, özellikle işbirliği ve iletişim ortada yokken her hangi bir insan grubunun zorunlu olarak bir araya gelerek gerçekleştirdiği bir “müsamere” veya amacı olmayan bir eğlence gibi algıladığı saptanmıştır. Dolayısıyla yaratıcı drama ve canlandırma konusunda öğrencide oluşan ya da oluşturulan bu “önyargı”yı yıkmak uzun bir zaman almıştır. Öğrencilerin dönem başlarında birbirinin gözüne dahi bakamayacak çekingenlikte bir yabancılaşma içinde olduğu bir gruba drama, tiyatro ya da canlandırma yapmanın ne o gruba, ne de o grubun üyelerine çok da anlamlı değerler kazandırmayacağı açıktır. Öncelikle bu sorunun aşılmasına çalışılmıştır. Bunun için öğrencinin kendi bedenini, düşünce dünyasını tanımaya ve birlikte olduğu grup üyesiyle iletişim kurmasına yönelik bir dizi oyun ve doğaçlamalar gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilerin değerlendirmelerinde de eleştirerek vurguladıkları, her yapılan çalışmanın uzun uzun açıklanması yerine, yapılan doğaçlamalar ve oyunlar konusunda özellikle çok kısa açıklamalar yapmak “bile-isteye” tercih edilmiştir. Bu yönelişte de amaç; dönem sonunda yapılanların toplamıyla ve tartışmalarla, grupların birbirini değerlendirmesiyle ve tabii ki teorik bilgilerle de beslenerek “kazanımlarını” kendilerinin bulmaları yolunu fark ettirmeden anlatmaktır. Böylece öğrencinin, öncelikle kendi başına neden-sonuç ilişkisini kurması, “sonuç çıkartma” yı, öğrenerek düşünce sınırlarını zorlamaya çalışması hedeflenmiştir. Böylece öğrencilerin özgüvenlerinin gelişeceği düşünülmüş ve bu arada birbirleriyle zorunlu olarak iletişim kurmaları beklenmiştir.

Ayrıca kimi zaman, onlara fark ettirmeden aslında dramatizasyonun tam da ortasında olduklarını hissettirmeye çalışılmıştır. Onların bilgileri “hap” gibi almak istedikleri gözlemlenmiş, bu nedenle hazır reçeteler vermekten özellikle kaçınılmıştır. Ayrıca liderden-eğitmenden sürekli her doğaçlamanın amaçları konusunda “açıklama” yapması beklenmiştir. Nitekim anket değerlendirmelerinde de öğrenciler tarafından bu durum “sorun” olarak belirtilmiştir. Eğer başlangıçta amaç tüm ayrıntılarıyla açıklansaydı, yaptırılacak doğaçlamanın anlamı kalmayacak ve işlevsel olmayacaktı. Zaten amacı öğrenciler dönemin sonunda kendiliğinden kavramışlardır. Gelecekte, öğretmenlik yapmaya başladıklarında ve çocuklarla iletişim kurduklarında bu amacı çok daha iyi kavrayacaklarını ayrıca belirtmeliyim. Sınavlarda aynı soruların sorulduğu konusunda da anketlerde genel bir eleştiri yapılmıştır.

Bu eleştirinin de Yaratıcı Drama'yı teorik olarak kavrayamamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir –zaten anket değerlendirmelerinde kimi öğrenciler makalelerin gereksiz olduğunu, kendilerine sıkıcı geldiğini belirtmişlerdir- Yaratıcı Drama'nın doğasında her insanın yazma ve oynama becerisine sahip olduğu gerçeğinden hareket edilir. Önemli olan o problem ya da konu-durum üzerinde bireyin-öğrencinin sınırlarını biraz zorlamasıdır. Aslolan dikkat, gözlem ve algı öğelerini açık tutarak neden-sonuç ilişkisini kurmak ve dramatik çatışma oluşturmaktır. Bu bilgilerle ilgili uygulamalar da zaten derslerde yapılmıştır. Herhalde sorun uygulamayla teori arasında ilişki kuramaktan kaynaklanmaktadır. Bu yüzden tüm sınıflara aynı sorular soruldu gibi bir eleştiriye de katılmak mümkün değildir. Çünkü amaç; ezberlenmiş bilgiyi sınamak değil, makale ve notlardan oluşan bilgileri nasıl bir araya getirdiklerini sınamaktır. Hikaye kurgusuna gelince; zaten o bir doğaçlama çalışmasıydı. Sözcükler “vize” diye adlandırılan zaman diliminin başlangıcında, bir tiyatro kitabının içinden kurayla seçilmiştir.

Öğrencilerin yaptığı bu değerlendirmelerin son derece önemli olduğunu vurgulamalıyım. Değerlendirmelerde de görüldüğü üzere, böylece öğrenci, dersin belli bir sisteminin olduğunu anlamış ve rahatlıkla “eleştiri-özeleştiri” mekanizmasını kullanarak kendisini bu anlamda da ifade etmiştir. 12 haftalık dersler süresince öğrencilerle, karşılıklı güven içerisinde bir ilişki kurmaya öncelikle özen gösterilmiştir. Çünkü onlar öncelikle birer birey, sonra öğrencidir.

Sonuç

Yüksek Öğretim kurumlarımızda bir öğretme yöntemi olarak kullanılmak üzere Eğitim Fakültelerinde zorunlu, diğer fakültelerde seçmeli ders niteliğinde müfredatta Yaratıcı Drama ve Tiyatro-Canlandırma adıyla yer alan drama etkinlikleri, bireyi baskı altında tutan engelleri kaldırmaya yönelik, onun yaratıcılığını, çeşitli ifade araçlarıyla ortaya koyduğu, onun zenginleşme sürecine katkıda bulunan bir süreç, bir yaşantıdır. Güvenli ve içten bir ortamda, kalıplaşmış eğitim sisteminin tersine, araştırma-düşünme-sorgulama sürecine yaratıcı etkinliklerin eşlik ettiği alternatif bir yoldur. Yaratıcı, üretken, özgün, demokratik ve çağdaş bireylerin yetişmesine tiyatro, dramatizasyon, drama, dans, edebiyat ve diğer sanatsal eylemlerin öğelerini de kullanarak katkıda bulunan bir etkinliktir Yaratıcı Drama. Kullandığı tümel öğrenme yöntemiyle kişisel, kişiler arası, duyuşsal zekayı geliştirerek bireyi yetkinleştiren Yaratıcı Drama bütün bu niteliklerinden ötürü ana sınıflarından yüksek öğretim programlarına önemli ve vazgeçilmez

bir etkinlik olarak yer almıştır. Yaratıcı Drama etkinliklerinin işlevi tüm eğitimler, liderler ve yöneticiler tarafından kabul görmesine karşın, bu etkinliklerin sürdürülmesinde, Yaratıcı Drama'nın doğasıyla hiç de örtüşmeyen pek çok sorun da bir yandan devam etmektedir. Bu sorunları en aza indirmek adına;

- Yaratıcı Drama etkinliklerinin, modernleşme yolunda arayışların devam ettiği, öte yandan kalıplaşmış yöntemden bir türlü vazgeçilemediği eğitim sistemimiz içinde mutlaka kendine özgü bir yeri olduğu, klasik ders işleme yönteminden farklı bir anlayışla ele alınması gerektiği kabul edilmelidir. Bunun için:

1. Hangi aşamada olursa olsun Yaratıcı Drama etkinliklerine uygun geniş, havadar, dramanın gerektirdiği sıcaklıkta (atmosferde), bireyin, öğrenciye, lidere enerji veren, motive eden özelliklere sahip biçimde döşenmiş, araç-gereçleri (ses-görüntü aygıtlarının ve diğer teknik araçlar) sağlanmış mekanlar oluşturulmalıdır.

2. Yaratıcı Drama kendine özgü bir etkinliktir. Bu nedenle yaratıcı drama etkinliklerine katılan kişiler, ister yüksek öğretimde, ister okul öncesi, ilköğretimde olsun, diğer programlarda yer alan sınav sisteminin dışında tutulmalı, eğer yapılacaksa, değerlendirme ve sınavın yöntemi tartışılarak bulunmalı ve öğrencilerin konservesini açıp, kalıplaşmış-ezberlenmiş bilgilerini sunmak için yaşadığı sınav öncesi ve sonrası gerginlikle yüz yüze kalınmamalıdır. Çünkü yaratıcı drama bireyin özgün ve özgür bir yolda yaratıcılığını ve düşünme becerisini dışarı vurduğu, ya da dışarı vurması için tüm motivasyonların seferber edildiği veya edilmesi gereken bir etkinliktir. Ancak unutulmaması gerekir ki; dramanın da kendine özgü bir disiplin anlayışı vardır ve esas olarak iç disiplini temel alır. Dolayısıyla özgürlükten kast edilen iç disiplin sahibi ama kendini ifade edebilen bireylerdir.

3. Yaratıcı Drama liderliği kesinlikle kendine özgü uzmanlık gerektiren, her eğitmenin ya da her tiyatrocunun yapabileceği bir iş değildir. Yaratıcı Drama lideri tiyatro eğitimiyle pedagoji-psikoloji-sosyoloji gibi alanlardaki eğitimini kendinde birleştirebilen, gelişime açık, kültürel ve sanatsal etkinliklerle organik bağını geliştirmiş, ya da geliştirmeye gönüllü, dünya görüşü olan, sorumluluk duygusuna sahip, öngörülü ve esnek, özetle yaptığı işin önemini ve işlevinin bilincinde olan bir kişi olmalıdır. Yaratıcı Drama bir süreçtir, bir yaşantıdır. Dolayısıyla yönlendiren kişinin her an risklerle karşı karşıya kalması söz konusudur. Lider bu risklerin bilincinde olmalı ve bunlarla baş etmenin yollarını araştırmalı ve bulmalıdır. Yaratma ve üretme süreci yanlış-doğru, iyi-kötü gibi kişisel ve kalıplaşmış değerlerin dışında bir süreçtir. Dolayısıyla lider, ya da etkinlikleri yönlendiren kişi önyargılarını ve

kişisel değerlendirmelerini, zaaflarını, komplekslerini en aza indirgemelidir. Böylesine niteliklere sahip bir yaratıcı drama liderini yetiştirmek kuşkusuz uzmanlık eğitimi gerektiren bir süreci zorunlu kılmaktadır. Bu süreç de tiyatro, drama liderliği ve eğitim psikolojisi gibi eşgüdümlü bir eğitim programı gerektirmektedir. Özetle; Yaratıcı Drama liderliği, bir başka alanda uzmanlaşmış eğitmenlerin yan alan olarak sürdürmek durumunda kaldığı bir iş değildir, olmamalıdır. Son derece ciddiye alınması gereken, donanım gerektiren bir uzmanlık alanıdır. Dolayısıyla Yaratıcı Drama Liderliği, eğer bu etkinliğin gerçekten bireyin yetişmesine katkıda olduğuna inanılıyor ve kabul görüyorsa, ayrı bir uzmanlık alanı olarak yüksek öğretim programlarında uzman yetiştirmek üzere yer almalı ve bu programın mutlaka tiyatro-drama eğitimiyle organik bağı olmalıdır.

4. Yaratıcı Drama'nın, hem yaratıcı, hem de canlandırmaya yönelik bir etkinlik niteliğini kazanabilmesi için, yalnızca bir dönemlik, sıkıştırılmış bir programın yerine daha uzun sürece yayılan bir program oluşturulmalı, bu süre tüm boyutlarıyla tartışılarak belirlenmelidir. Yaratıcı Drama'nın içeriği ve kazandırdıkları düşünüldüğünde; -hele öğrenciler üniversite eğitiminde, yalnızca 3 ya da 4. sınıfta bir dönem, böyle bir alanının varlığıyla ilk kez karşılaşılırsa- yalnızca 14 haftalık sürecin yeterli gelmesi pek mümkün görünmemektedir.

5. Yaratıcı Drama etkinliklerinin hem bir önkoşulu, hem de sunduğu fırsatlardan en önemlisi kişiyi toplu çalışmaya ve ortak üretime özendirilmesidir. Birbirine ve kendine yabancılaşmış bireyin ya da öğrencinin kuşkusuz ortak bir üretimde bulunması çok güçtür. Öğrencinin bu yabancılaşmanın "farkında olması" ve toplu çalışmaya gönüllü olması gerekir. Bireyin bireysel özelliklerinin yitip gitmediği bir grup çalışması, dayanışma, ortak üretim ve eleştirel yaklaşım demokratik, bağımsız, gelişime açık bir yaşantıyı paylaşmak gibi öğeler, sürekli yeniyi arayan çağdaş bireyin ve toplumun olmazsa olmaz özellikleridir. Bu çerçevede öğrenciler bireycilikten daha çok, okul öncesi eğitimden yüksek öğretime dek grup, ekip çalışmasına ve ortaklaşa üretime özendirilmelidir.

Yaratıcı Drama demokratik bir etkinliktir. Başka bir deyişle etkinliklere katılan bireyler-öğrenciler arasında demokratik ilişkiyi gerektirir. Eşit koşullarda, yanlış yapma kaygısı ve korkusu duymadan deneyimlerin aktarıldığı, değerlendirildiği, sorgulandığı, tartışıldığı bir süreçtir. Aileden, okula, okuldan mesleki yaşama, kişilerin söz ve karar sahibi olamadığı, bağımsızlığını ve özgünlüğünü koruyamadığı bir ortamda, yaratıcı drama etkinliklerinde, gerek kişiler arası ilişkilerde, gerek yaratma-çalışma-üretim sürecinde sorunlar yaşanması beklenen bir durumdur. Bu çerçevede Yaratıcı Drama etkinliklerinin verimliliği ve hedeflerine ulaşması, aileden okula ve

topluma, kişinin, kendine ilişkin alınan kararlara ve üretme sürecine ne kadar katkıda bulunduğuna bağlıdır. Dolayısıyla okullardaki drama etkinliklerine katılan öğrencilerin aile ortamından okul ortamına aldıkları kültür (terbiye, disiplin, gelenek, alışkanlıklar, önyargılar gibi) ile yaratıcı drama etkinliklerinin verimi ve kazanımları birbiriyle doğrudan ilintilidir. Bu yüzden gerek aile ortamında, gerekse eğitim-öğretim yaşamında öğrencinin demokrasi kültürünü edinme süreci dikkate alınmalı, önemsenmelidir. Çünkü Yaratıcı Drama derslerinde ya da etkinliklerinde hedeflenen kazanımlarla bu bilinç arasında diyalektik bir ilişki vardır.

* Bu makale Oluşum Drama Enstitüsü'nün, Konak Belediyesi'nin katkılarıyla 23-25 Haziran 2006 tarihinde gerçekleştirdiği "Türkiye 8. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri"nde bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynakça

- AKYÜZ, Prof. Dr., "Osmanlı Eğitiminde Dramatizasyonun İlk İzleri", Drama Liderliği, Türkiye 6. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Bildirileri, Editör: Naci Aslan, Oluşum Drama Enstitüsü Yayınları, Aralık 2004, Ankara.
- AND, Metin, "Dionisos ve Anadolu Köylüsü", Elif Yayınları, 1962.
- AND, Metin, "Oyun ve Bügü", İş Bankası Kültür Yayınları, 1974, İstanbul.
- AND, Metin, "Tiyatro Kılavuzu", Milliyet Yayınları, I.B. Temmuz 1973, İstanbul.
- "Ankara'da Yaratıcı Drama", Türk Alman Kültür İşbirliği Kurulu, Haziran 1990, Ankara.
- AYTAŞ, Dr. Gıyasettin, "Okullarda Drama ve Tiyatro Eğitimi" Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı: 37, 2003, Ankara.
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, *Öğretmen*, Yeni Adam Yayınları, 1944, İstanbul.
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, "Tiyatro", Halk Kitapları, 1941, İstanbul.
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, "Tiyatro Nedir", Yayıma Hazırlayanlar: Atilla ALPÖGE- T. Yılmaz ÖĞÜT- Ali Y. BALTACIOĞLU, Mitoş-Boyut Yayınları, Nisan 2006, İstanbul.
- BALTACIOĞLU, İsmayıl Hakkı, Toplu Tedris, Öğretmen Kitapları, 1938, İstanbul.
- BOAL, Augusto, "Ezilenlerin Tiyatrosu", Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, Çev: HASGÜL, Necdet, 2003, İstanbul.
- BOAL, Augusto, "Ezilenlerin Tiyatrosu", Çeviren: Semih ÇELENK, Etki Yayınları, I.B. 1996, İzmir.

- BOAL, Augusto, “*Oyuncular ve Oyuncu Olmayanlar İçin Oyunlar*”, İngilizce’den Çevirenler: Berk ATAMAN, Özgürel ÖZTÜRK, Kerem RIZVANOĞLU, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, I.B. 2003, İstanbul.
- CAILLOIS, Roger, “*Oyunun Tanımı*”, Çev: ILGAZ, Turhan, Sanat Dünyamız, Yıl: 19, Sayı: 55, (Bahar:1994), İstanbul.
- ERGÜN, Selda, “*Çağdaş Doğaçlama*”, Dokuz Eylül Yayınları, 2003, İzmir.
- FINK, Eugene, “*Felsefeye Layık ve Uygun Bir Konu Olarak Oyun*”, Çev: TUFAN, Hülya, Yıl: 19, Sayı: 55, (Bahar 1994), İstanbul.
- FISCHER, Ernst, “*Sanatın Gerekliliği*”, Çeviren: Cevat ÇAPAN, Payel Yayınları, 8. B., 1995, İstanbul.
- GÖKDAĞ, Ebru, “*Bir Tiyatro Devrimcisi: Augusto Boal*”, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yayınları, 2004, Eskişehir.
- GÖNEN, Mübeccel-DALKILIÇ, Nursel UYAR, “*Çocuk Eğitiminde Drama*”, Epsilon Yayınları, 1998, İstanbul.
- L. PATERSON, Douglas-WEINBERG, “*Augusto Boal’le Ezilenlerin Tiyatrosu Hakkında Kendi Sözleriyle Yapılan Söyleşi*”, Çeviren: Nurhan TEKEREK, www.tiyatrom.com, Mart 2005.
- KARADAĞ, Nurhan, “*Köy Seyirlik Oyunları*”, T. İş Bankası Kültür Yayınları, 1978.
- KILIÇBAY, Mehmet Ali, “*Felsefi Oyun ya da Oyun Felsefesi*”, Sanat Dünyamız, Yıl: 19, Sayı: 55, (Bahar 1994), İstanbul.
- McCASLIN, Nellie, “*Okulda Yaratıcı Drama*”, Çeviren: Nurhan TEKEREK, 1990 by Longman, A Division of Addison Wesley Publishing, Co. Inc., New York.
- NUTKU, Hülya, “*Üst Yaşam Bilinci ve ‘Oyun’ Kavramı*”, Gösteri Dergisi, 1989.
- NUTKU, Özdemir, “*Gösterim Terimleri Sözlüğü*”, İnkılap Yayınevi, 1998, İstanbul.
- NUTKU, Özdemir, “*Oyun, Çocuk, Tiyatro*”, Özgür Yayınları, 1988, İstanbul.
- OKVURAN, Dr. Ayşe, “*Drama Dersinin Yapılandırılması ve İçeriği*” Türkiye 4. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Bildirileri, Yayına Hazırlayan: Naci Aslan, Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları, 2002, Ankara.
- SAĞLAM, Yard.Doç. Dr. Tülin, “*Eğitimde Tiyatro*”, Bilimin ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı: 37, 2003, Ankara.
- SAN, Prof.Dr., İnci, “*Beyin, Devinim, Tümel Öğrenme ve Drama*”, Türkiye 5. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Bildirileri, Yayına Hazırlayan: Naci ASLAN, Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları, 2003, Ankara.
- SAN, İnci, (Derl), “*Drama, Maske, Müze*”, Çağdaş Drama Yayınları, 1997, Ankara.
- SAN, Prof.Dr. İnci, “*Eğitimde Yaratıcı Drama*”, Ankara’da Yaratıcı Drama, Türk Alman Kültür İşbirliği Kurulu, Haziran 1990, Ankara.

- SAN, İnci, “*Sanatsal Yaratma, Çocukta Yaratıcılık*”, İş Bankası Yayınları, 1984 İstanbul.
- SUITS, Bernard, “*Çekirge; Oyun, Yaşam ve Ütopya*”, Çev: SERTABİBOĞLU, Süha, Ayrıntı Yayınları, 1995, İstanbul.
- ŞENER, Sevda, “*İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Okul Tiyatrosu Konusundaki Düşünceleri*”, Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü- Çocuk Tiyatrosu Yayını, No: 3, 1979, Ankara.
- ŞENER, Sevda, “*Oyundan Düşünceye*”, Gündoğan Yayınları, Ankara I.B. 1993.
- ŞENER, Sevda, “*Yaşamın Kırılma Noktasında Dram Sanatı*”, Yapı Kredi Yayınları, I.B. Mayıs 1997, İstanbul.
- TEKEREK, Nurhan, “*Augusto Boal'in Ezilenlerin Tiyatrosu'ndan Act or Oppressed, Ya Oyna Ya da Ezil...Seminerine*”, www.tiyatrom.com, Ocak 2005.
- TEKEREK, Yard.Doç. Dr.Nurhan, “*Strasbourg Act or Oppressed Seminerinden Forum Tiyatro izlenimleri*” İlköğretimde Drama ve Tiyatro, Türkiye 4. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Bildirileri, Yayına Hazırlayan: Naci Aslan, Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları, 2002, Ankara.
- TEKEREK, Doç. Dr. Nurhan, “*Tiyatromuzun Modern Tiyatroyla Kesişmesi Yolunda İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu*”, A.Ü. DTCF-Tiyatro Araştırmaları Dergisi, Yıl: 2004, Sayı: 17, A.Ü. Basımevi, 2005, Ankara.
- Türkiye 3. 4. 5. 6. 7. Drama Liderleri Buluşması Bildirileri, Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi, Oluşum Drama Enstitüsü Yayınları, 2001-2002-2003-2004-2005-2006 Yılları, Ankara.
- ÜSTÜNDAĞ, Dr. Tülay, “*İlköğretim Programlarında Eleştirel Düşünme Becerileri ve Yaratıcı Drama*”, İlköğretimde Drama ve Tiyatro, Türkiye 4. Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Bildirileri, Yayına Hazırlayan: Naci Aslan, Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları, 2002, Ankara.

Freedom of Creative Drama, Stereotype of The Habbits And an Application Example

Summary

Playing game is human's natural character since his emergence. In other words, it is his reason of existence. Playing game, an expressive tool essentially presented in human, is also the origin of the theatre. Motives presented in human essence such as mimesis, educative, communication,

deterrence, self-provocation, entertainment-distraction are the sources that lead human to play game. Activity of charging and discharging, which is the basis of life and is reflected on cultural life of human and leads human to some sort of catharsis, merging with aim of entertainment and entertaining is another factor developing the activity of playing. The outcome of this merging ranging from magic to rituals, from rituals to myths, is tragedies and comedies.

Theatre that is a process shared by the player and the audience of the drama, is an experience. Creative Drama, with its components such as creativity, imagination, participation of the whole, organisation and individual braveness providing the human existence, shares many similar points with theatre. Further, drama provides the working and development of both semi-spheres of the brain at the same time. It is an activity which contribute to the development of “intersubjective intellect” that is summarized as the ability to understand people, of “personal intellect” that is formation of self, and finally of “emotional intellect” that is organizing social relations by using empathy. Creative drama, assumed as an expressive manner based on improvisation, is being used as a method of teaching/learning in schools when its opportunities and accomplishments are taken into account. Activities of creative drama which take place as a must or elective course under different names in education programmes of our country also, require different working methods than the ones of other courses in order to reach its aims. A new and motivating route should be followed with the approach other than the classical one hindering free will, imagination and creativity of the student, and suppressing him. Several problems against the nature of activity occur during the activities of creative drama when they are formally and schematically realized through the approach of the classical education system. It does not seem possible to reach the aims of activities of drama if such problems are not totally discussed and solved.

Some of these problems are tried to be fixed from the standpoint of courses of Drama in Elementary Education and Theatre and Animation followed at the Faculty of Education of Uludag University. The aim, method of the courses and the process of one semester have been evaluated from the point of view of both applicator-leader and participator-students. At the end of the semester, a questionnaire has been filled by the students who followed the courses problems are tried to be determined in the light of evaluations of the students and also of the experience of the leader. In the questionnaires, generally, problems arising from the conflict between the freedom of drama and understanding of education which aims loading of knowledge, student's stereotype point of view concerning education, society and himself as and

individual, relationship of leader and participator observed in the courses, have been mentioned. Such opinions have been mixed with the approach of the leader-lecturer and some suggestions have been presented in order to render the activities more functional. Such suggestions: a place for drama having appropriate equipment, which is large enough for the number of participators-students, airy and reviving; a participator-student whose inner discipline is not “memorized” but “spontaneously” developed and who doesn’t regard the activities as courses compressed between exams and course-hours; an experienced leader who is specialized in his field; an education programme of drama not for only one semester but spreaded out in four years; a society which adopts democracy as a way of life and which is comprised of members who are ready to cooperate and show tolerance to each other. Therefore, it can be said that in order to render activities of drama appropriated to their aims and to make them more effective, such activities should be realized under the guiding of creative, specialist and competent leaders, in appropriate places, through reciprocal trust, sincerity and cooperation, last but not least, with various approaches other than the classical ones hindering the individual/student, such as the ones disclosing the energy and creativity of the individual.